

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 288/2018-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. apríla 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ladislava Orosza a Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], obaja [REDACTED], zastúpených advokátom [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 16 P 350/2016 a jeho uzneseniami z 23. októbra 2017 a 9. novembra 2017, postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 366/2017 a jeho uznesením zo 17. januára 2018 a v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 367/2017 a jeho uznesením zo 17. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. marca 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 P 350/2016 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a jeho uzneseniami z 23. októbra 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu z 23. októbra 2017“) a 9. novembra 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu z 9. novembra 2017“) a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 366/2017 a jeho uznesením zo 17. januára 2018 a v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 367/2017 a jeho uznesením zo 17. januára 2018.

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia podali okresnému súdu návrh na zverenie maloletého [REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý“), do ich spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti. Konanie o tomto návrhu je okresným súdom vedené pod sp. zn. 16 P 350/2016.

Sťažovatelia v sťažnosti uvádzajú okolnosti, ktoré ich viedli k podaniu predmetného návrhu. Uvádzajú, že maloletý vyrastal od piateho dňa svojho života v ich rodine, pričom sťažovatelia ho vychovávali ako profesionálni rodičia a vytvorili si vzájomne silný citový vzťah. Dňa 21. októbra 2016 sťažovatelia písomne upovedomili Detský domov [REDAKOVANÉ] o ich záujme o náhradnú osobnú starostlivosť s tým, že po *«tom, ako Sťažovateľka oznámila svojmu vtedajšiemu zamestnávateľovi záujem na zverení maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti, bol maloletý zo starostlivosti Sťažovateľov odobratý.»*

Napriek vedomosti o záujme Sťažovateľov o náhradnú osobnú starostlivosť bol voči maloletému začatý proces medzinárodného osvojenia v spolupráci s Centrom

pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (ďalej len ako „CIPC“). Z tohto dôvodu Sťažovatelia kontaktovali CIPC a dohodli sa na osobnom stretnutí, ktoré sa uskutočnilo dňa 18. 11. 2016. Na tomto stretnutí Sťažovatelia oznámili riaditeľke CIPC ich záujem na zabezpečení náhradnej osobnej starostlivosti maloletému. Svoje stanovisko Sťažovatelia potvrdili CIPC písomne emailom zo dňa 19. 11. 2016. Nakoľko Sťažovatelia nedostali od CIPC odpoveď, dňa 28. 11. 2016 Sťažovatelia písomne vyzvali CIPC na vyjadrenie sa, pričom dostali v ten istý deň odpoveď, z ktorej vyplynulo iba to, že o úkonoch týkajúcich sa maloletého budú informované osoby, ktoré sú účastníkmi konaní.

Pre neurčitú odpoveď a nečinnosť zo strany CIPC, podali Sťažovatelia návrh na zverenie maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti... Sťažovatelia zistili, že maloletý je od 05. 01. 2017 umiestnený v predosvojiteľskej starostlivosti. Následne Sťažovatelia zistili, že maloletý odcestoval dňa 07. 01. 2017 na Maltu za účelom výkonu predosvojiteľskej starostlivosti.».

Okresný súd napadnutým uznesením z 23. októbra 2017 prerušil konanie o zverení maloletého do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti sťažovateľov do právoplatného skončenia konania o návrhu na osvojenie maloletého vedeného okresným súdom pod sp. zn. 5 P 272/2017. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením sp. zn. 8 CoP 366/2017 zo 17. januára 2018 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Sťažovatelia podali okresnému súdu v konaní o zverení maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti návrh nanariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhali, aby okresný súd uložil orgánu sociálnoprávnej ochrany detí zabezpečiť návrat maloletého na územie Slovenskej republiky s tým, že neodkladné opatrenie by zaniklo právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej.

Okresný súd rozhodol napadnutým uznesením z 9. novembra 2017 tak, že návrh sťažovateľov na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým

uznesením sp. zn. 8 CoP 367/2017 zo 17. januára 2018 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Sťažovatelia ďalej uvádzajú:

«Orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately majú zo zákona povinnosť uprednostniť umiestnenie maloletého v krajine jeho pôvodu v prípade, pokiaľ je možné mu v krajine pôvodu poskytnúť adekvátnu starostlivosť. Zároveň čl. 21 písm. b) Medzinárodného dohovoru o právach dieťaťa, ktorý je súčasťou Slovenského právneho poriadku hovorí, že medzištátne osvojenie je poslednou možnosťou starostlivosti o dieťa v prípade, ak dieťa nemôže byť umiestnené v pestúnskej alebo osvojiteľskej rodine alebo nemôže byť oň iným vhodným spôsobom postarané v krajine jeho pôvodu. V čase vydania rozhodnutia o predosvojiteľskej starostlivosti mali vedomosť o záujme Sťažovateľov o náhradnú osobnú starostlivosť Detský domov [REDAKOVANÉ], CIPC a Úrad práce sociálnych vecí a rodiny.

Ako Okresný súd Spišská Nová Ves tak aj Krajský súd v Košiciach vyjadril právny názor, že čl. 21 Dohovoru o právach dieťaťa nie je priamo vykonateľný a aplikovateľný podľa teórie medzinárodného práva a má len charakter všeobecnej zásady. Sťažovatelia sa s týmto názorom nestotožňujú, pričom zastávajú názor, že oba súdy mali vziať ustanovenie tohto článku do úvahy a aplikovať ho na daný skutkový stav prostredníctvom výkladových pravidiel, s ohľadom na morálku a na najlepší záujem dieťaťa...

Maloletý je štátnym občanom Slovenskej republiky a podľa dôkazov vykonaných v konaní je nesporné, že maloletý viackrát prejavil nesúhlas s tým, že má byť umiestnený na Maltu. Ako medzinárodný Dohovor o právach dieťaťa v jeho článku 12, tak aj slovenský zákon o rodine v § 43 ods. 1 výslovne uvádzajú, že aj názor dieťaťa má byť v konaní vypočutý a vzatý v úvahu. V prípade maloletého jeho názor nebol vzatý v úvahu, čo taktiež poukazuje na konanie kompetentných orgánov v rozpore s najlepším záujmom maloletého.

Umiestnenie maloletého do slovenskej rodiny má absolútnu prednosť pred medzinárodným osvojením. Zapísaním maloletého do prehľadu detí, ktorým možno sprostredkovať medzinárodné osvojenie neskončila povinnosť orgánu sociálnoprávnej ochrany detí, hľadať pre maloletého rodinu na Slovensku. Takéto riešenie dokonca nemuseli hľadať, nakoľko od októbra 2016 boli orgány informované o záujme Sťažovateľov.

Uznesením Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 16 P/350/2016-265 zo dňa 23. 10. 2016 došlo k porušeniu práva Sťažovateľov na spravodlivý súdny proces, nakoľko prerušením ich konania, ktoré začalo skôr ako konanie vedené na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 5 P/272/2017, sa uprednostnilo neskôr začaté konanie. Sťažovatelia majú za to, že s ohľadom na skutočnosť, že konanie 5 P/272/2017 začalo až desať mesiacov po ich konaní a taktiež s ohľadom na čl. 21 písm. b) Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý hovorí o uprednostnení umiestnenia dieťaťa v krajine jeho pôvodu, došlo uznesením Okresného súdu... zo dňa 23. 10. 2016 k markantnému porušeniu práva na spravodlivý súdny proces a zároveň aj k porušeniu práv maloletého priznaných mu Dohovorom o právach dieťaťa.

Uznesením Okresného súdu... zo dňa 09. 11. 2016 došlo k porušeniu práva Sťažovateľov na spravodlivý súdny proces nakoľko súd nezabezpečil prítomnosť maloletého za účelom jeho vypočutia a skutočný stav odvodil na základe poadopčných správ, ktoré boli spísané maltskou adopčnou agentúrou. V odôvodnení uznesenia, v časti týkajúcej sa znegovania obáv maloletého o presune na Maltu a následne vytvorenia si subjektívneho záveru súdu na základe poadopčných správ ohľadom adaptácie maloletého v prostredí predosvojiteľov, všetky poadopčné správy, ktoré sú súčasťou spisu v tomto konaní sú takmer totožné, pričom sú spísané výrazne v prospech predosvojiteľov. Tieto správy boli spracované pracovníkom adopčnej služby na Malte a nemožno ich považovať za dôveryhodné, nakoľko uvádzané skutočnosti nikým a ničím neboli overené a neexistuje žiaden dôkaz, ktorý by obsah správ podporoval. V poadopčných správach sú odpovede maloletého pri otázke či by sa chcel vrátiť na Slovensko vyčiernené a teda nie je možné z nich objektívne vyčítať, ako maloletý odpovedal. Túto skutočnosť Sťažovatelia zistili pri nahliadaní do súdneho spisu, kde zistili, že začiernené bolo jedno slovo, no napriek tomu v uznesení súd uvádza, že maloletý euforicky odpovedal, že „chce Maltu“. Taktiež v poadopčnej správe zo dňa 19. 04. 2017, kde maloletý znovu na otázku, či sa chce vrátiť na Slovensko dáva jednoslovnú odpoveď, ktorá je opätovne začiernená a nie je zrejmé ako maloletý odpovedal. Taktiež odpovede na otázky, ktoré zaslal pracovník adopčnej agentúry z Malty nemožno považovať za vlastné vyjadrenia maloletého, nakoľko v januári 2017 a ani v apríli 2017 maloletý nemohol ovládať cudzí jazyk na takej úrovni, aby bol schopný pochopiť význam položených otázok a plynule na ne odpovedať

v anglickom jazyku. V čase, keď maloletý odchádzal zo Slovenska z anglického jazyka ovládal minimum, pod ktorým možno rozumieť pár základných slovíčok ako Hello, Thank you a Bye. Údajné vyjadrenia a odpovede maloletého preto Sťažovatelia považujú za vyjadrenia predosvojiteľov, ktoré sú značne skreslené a neodpovedajú skutočnému stavu. Maloletý nebol doposiaľ kontrolovaný sociálnym pracovníkom slovenských úradov, ktorý by umožnil maloletému vyjadriť sa v materinskom jazyku a skontroloval by ako sa o maloletého starajú predosvojitelia. Tento prístup súdu, t. j. nezabezpečenie dôkazu od ktorého by bolo možné odvodiť skutočný stav, pričom relevantným dôkazom je v tomto prípade výlučne zaznamenaná výpoveď maloletého v materinskom jazyku, a následne jej posúdenie, je zjavným porušením práva na spravodlivý súdny proces. S ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť maloletého je jeho výpoveď podstatná pre rozhodnutie vo veci samej a súd svojim konaním odmietol zabezpečiť najpodstatnejší dôkaz, čím zjavne porušil právo Sťažovateľov.

Na základe podnetu trestného odboru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky bolo dňa 08. 03. 2018 na Okresnom riaditeľstve policajného zboru v Spišskej Novej Vsi, Odbor kriminálnej polície, 2. oddelenie vyšetrovania pod ČVS: ORP-854/2-VYS-SN-2017 začaté trestné stíhanie pre zločin Zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona vo veci osvojenia maloletého.»

Na tomto základe sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov... upravené v čl. čl. 46 ods. 1 Ústavy... a práva upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 16 P/350/2016 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP/366/2017 a v konaní vedenom pod. sp. zn. 8 CoP/367/2017 porušené bolo.

2. Sťažovateľom priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 3.000 EUR (slovom tritisíc euro), ktoré im sú Okresný súd Spišská Nová Ves a Krajský súd v Košiciach povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Sťažovateľom priznáva trovy konania/právneho zastúpenia 325,42 Eur..., ktoré sú Okresný súd Spišská Nová Ves a Krajský súd v Košiciach povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet advokáta do dvoch mesiacov od tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom

na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Sťažovatelia v petite sťažnosti namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „*postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 16 P/350/2016 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP/366/2017 a v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP/367/2017*“. V odôvodnení sťažnosti sťažovatelia uvádzajú, že k porušeniu nimi označených práv došlo „*uznesením Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 16 P/350/2016-265 zo dňa 23. 10. 2016... Uznesením Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 16 P/350/2016-304 zo dňa 09. 11. 2016...*“, pričom poukazujú na to, že proti napadnutým uzneseniam okresného súdu podali odvolania, o ktorých rozhodol krajský súd napadnutými uzneseniami zo 17. januára 2018.

Vychádzajúc z vymedzenej časti odôvodnenia sťažnosti a napriek nejednoznačnému vyjadreniu v petite sťažnosti, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovatelia namietajú porušenie označených práv

- postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho uzneseniami z 23. októbra 2017 a z 9. novembra 2017 a

- postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 366/2017 a jeho uznesením zo 17. januára 2018 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 367/2017 a jeho uznesením zo 17. januára 2018.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho uzneseniami z 23. októbra 2017 a 9. novembra 2017

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou

ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho uzneseniami z 23. októbra 2017 a 9. novembra 2017 ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté uznesenia okresného súdu a postup, ktorý predchádzal ich vydaniu, pretože ich preskúmal krajský súd na základe odvolaní sťažovateľov.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 366/2017 a jeho uznesením zo 17. januára 2018 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP 367/2017 a jeho uznesením zo 17. januára 2018

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo

slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

1. Krajský súd ako odvolací súd napadnutým uznesením sp. zn. 8 CoP 366/2017 zo 17. januára 2018 potvrdil uznesenie okresného súdu z 23. októbra 2017 o prerušení konania a na zdôraznenie správnosti uznesenia okresného súdu v odôvodnení uviedol:

„7. Odvolací súd preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo podľa § 65 CMP bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP a contrario v rozsahu danom ust. § 66 CMP v spojení s § 219 ods. 3 CSP a dospel k záveru, že súd prvej inštancie riadne zistil skutočný stav veci, posúdil ho podľa správnych ustanovení Civilného sporového a mimosporového poriadku, v súlade s § 191 CSP vyhodnotil dôkazy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliadal na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane splnenia procesným podmienok pre prerušenie konania podľa ust. § 164 CSP, v dôsledku čoho je odôvodnenie napadnutého uznesenia presvedčivé a s jeho závermi sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje. Už aj konajúci súd sa vysporiadal s námietkami navrhovateľov

uplatnenými v odvolaní, a navrhovatelia ani v priebehu odvolacieho konania neuviedli žiadne relevantné skutočnosti majúce za následok iné rozhodnutie vo veci. K odvolacím námietkam navrhovateľov dodáva, že osvojenie je zdĺhavý proces vyžadujúci si splnenie viacerých zákonných podmienok tak na strane osvojiteľov ako aj osvojenca, ktorým vzniká medzi osvojiteľom a osvojencom rovnaký vzťah aký je medzi rodičmi a deťmi. Medzi osvojencom a príbuznými osvojiteľa vzniká osvojením príbuzenský vzťah. Z povahy osvojenia jednoznačne vyplýva, že rozhodnutie o osvojení je rozhodnutím o osobnom stave, je záväzná nie len pre účastníkov konania, ale erga omnes teda pre každého, s ktorým je spojené nadobudnutie tak rodičovských práv a povinností osvojiteľov k osvojovanému dieťaťu ako aj nadobudnutie práv osvojovaným dieťaťom, vyplývajúcich zo vzájomného vzťahu dieťaťa a rodiča. Na to, aby mohlo byť dieťaťa osvojené musia byť splnené zákonné podmienky jeho osvojiteľnosti. Z predloženého spisu nepochybne vyplýva, že o vyslovení, že sú splnené podmienky osvojiteľnosti mal. ■■■■■ bolo rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves z 29. 1. 2013 č. k. 6 P/83/2011-50, ktorý nadobudol právoplatnosť 2. 3. 2013. Z uvedeného je zrejmé, že proces osvojenia maloletého začal skôr ako bol podaný návrh navrhovateľov na jeho zverenie do náhradnej osobnej starostlivosti. Odvolací súd poukazuje na to, že so zverením mal. dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti zákon nespája tak významné právne dôsledky ako s jeho osvojením. Náhradná starostlivosť je len dočasnou formou starostlivosti o dieťa, ktorá zaniká priamo zo zákona splnením niektorej zo zákonných podmienok, okrem iných aj dosiahnutím plnoletosti mal. dieťaťa, preto neposkytuje dieťaťu trvalé riešenie jeho zaradenia do rodinného prostredia. Naopak zánik osvojenia dieťaťa nenastáva priamo zo zákona, má trvalý charakter a jeho prípadné zrušenie je vždy spojené s rozhodnutím súdu. Medzi dieťaťom a osobou, ktorej je zverené do náhradnej starostlivosti nevzniká rovnaký vzťah aký je medzi rodičmi a deťmi. Z uvedeného je nepochybné, že je v najlepšom záujme maloletého ■■■■■ v prvom rade rozhodnúť o jeho osvojení a až následne o možnosti jeho zverenia do náhradnej osobnej starostlivosti. Na základe týchto skutočností dospel odvolací súd k záveru, že konajúci súd správne a zákonne rozhodol o prerušení konania o zverení maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľov z dôvodu, že v prebiehajúcom konaní o osvojenie sa riešia otázky, ktoré majú zásadný význam pre predmetné konanie.“

Ústavný súd pri preskúvaní napadnutého uznesenia krajského súdu sp. zn. 8 CoP 366/2017 zo 17. januára 2018 vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože konanie súdu prvej inštancie a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd preto preskúmal aj uznesenie okresného súdu z 23. októbra 2017, ktorým tento rozhodol o prerušení konania. Okresný súd v uznesení o prerušení konania uviedol:

„10. Podľa § 193 CSP, súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnutelný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti.

11. Podľa § 43 CMP, rozsudok, ktorým je rozhodnuté o osobnom stave, je záväzný pre každého.

12. Rozhodnutie o osvojení, ktoré je rozhodnutím o osobnom stave, je záväzné nie len pre účastníkov konania, ale pre každého; toto rozhodnutie je podkladom pre zápis v matrike (knihe narodení) (Sborník směrnic, usnesení, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí NS ČSSR, ČSR a SSR 1965-19, sv. I, vydal NS ČSSR nákladem SEVT, Praha 1974, str. 349).

13. Súd z činnosti tunajšieho súdu mal preukázané, že dňa 06. 10. 2017 bol na tunajšom súde podaný návrh na osvojenie maloletého [REDACTED].

14. Rozhodnutie o osvojení maloletého dieťaťa je rozhodnutím o jeho osobnom stave, ktoré je záväzné erga omnes. Súd si podľa § 193 CSP o tejto otázke nemôže urobiť

predbežné posúdenie. Na základe rozhodnutia o osvojení dochádza k zmene zápisov rodičov maloletého dieťaťa v jeho rodnom liste. Zároveň sa v konaní osvojení zisťuje aj názor dieťaťa. Súd bol preto toho názoru, že v prebiehajúcim konaní o osvojení sa riešia otázky, ktoré majú zásadný význam pre toto prebiehajúce konanie (zisťovanie názoru dieťaťa a prípadná zmena subjektov na pozícii zapísaných rodičov v rodnom liste dieťaťa), preto súd konanie postupom podľa § 164 CSP prerušil.“

2. Krajský súd ako odvolací súd napadnutým uznesením sp. zn. 8 CoP 367/2017 zo 17. januára 2018 potvrdil uznesenie okresného súdu z 9. novembra 2017 o zamietnutí návrhu sťažovateľov na nariadenie neodkladného opatrenia. Krajský súd v napadnutom uznesení poukázal na odvolaciu argumentáciu sťažovateľov, na vyjadrenie Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže a taktiež na vyjadrenie poručníka maloletého – Detského domova v [REDACTED]. Vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu poručník maloletého vo svojom vyjadrení uviedol, že „*pracovný pomer bol s navrhovateľmi rozviazaný dohodou po tom, čo zo záverov psychologického posudku klinickej psychologičky vyplynulo, že so zreteľom na účel psychologického vyšetrenia navrhovateľka v 2. rade nie je vhodnou osobou pre výkon profesie profesionálneho rodiča, pretože má nevyvážené štruktúrovanú osobnosť a emocionalitu. Zdôraznil, že ešte v marci 2016 na pravidelnom pohovore s navrhovateľkou sa riaditeľka detského domova informovala, v akom štádiu je možnosť pestúnskej starostlivosti maloletého zo strany navrhovateľov vzhľadom na možnosť jeho zaradenia do medzištátneho osvojenia. Na stretnutí 7. 4. 2016 navrhovateľka uviedla, že nemajú záujem o pestúnsku starostlivosť maloletého a následne až po skončení pracovného pomeru 21. 10. 2016 navrhovatelia informovali detský domov, že sa rozhodli pre zverenie maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti. Detský domov tiež zdôraznil, že navrhovatelia sa aktívne podieľali na príprave maloletého na medzištátne osvojenie, čo nepochybne vyplýva z ich správ ako profesionálnych rodičov za mesiace apríl, máj, jún a júl 2016. V závere vyjadrenia detský domov konštatoval, že maloletý sa má v starostlivosti budúcich osvojiteľov dobre a navrhovatelia vzhľadom na to, že neboli účastníkmi konania o osvojiteľnosť nemajú objektívne vedomosti o priebehu stretnutí maloletého s budúcimi osvojiteľmi ani o jeho zverení do predosvojiteľskej starostlivosti a jeho odchode na Maltu.*

Vyjadril názor, že samotní navrhovatelia svojím konaním porušili práva maloletého na súkromie a ochranu osobnosti, pretože zverejnili jeho fotografie, celé meno a informácie z jeho súkromia v dennej tlači a na internetových stránkach a s televíznym štábom vycestovali za maloletým na Maltu, bez súhlasu poručníka maloletého, čím protiprávne zasiahli do jeho súkromia.“.

Krajský súd následne v napadnutom uznesení sp. zn. 8 CoP 367/2017 zo 17. januára 2018 uviedol tieto právne závery:

„10. Odvolací súd preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo podľa § 65 CMP bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP a contrario v rozsahu danom § 66 CMP a dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie, že navrhovatelia v návrhu neosvedčili naliehavosť predbežnej úpravy pomerov, ani nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy maloletému, ktoré by odôvodňovalo okamžitý zásah súdu formou nariadenia neodkladného opatrenia za súčasného skutočného stavu, že o osvojitelnosti maloletého už bolo právoplatne rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 6 P/83/2011-53 právoplatným 2. 3. 2013. Odvolací súd konštatuje, že od právoplatnosti súdneho rozhodnutia o osvojitelnosti maloletého od 2. 3. 2013 do právoplatného zverenia maloletého do predosvojiteľskej starostlivosti, t. j. do 5. 1. 2017 mali navrhovatelia možnosť vykonať všetky zákonné úkony smerujúce k osvojeniu maloletého, ktoré ako to vyplýva z jeho účelu má prednosť pred akoukoľvek inou formou náhradnej starostlivosti, nota bene, o ktorého sa starali ako profesionálni rodičia zamestnaní v detskom domove, a preto im právoplatnosť rozsudku o osvojitelnosti maloletého bola známa. Súd prvej inštancie riadne zistil skutočný stav veci v rozsahu nevyhnutnom pre rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, posúdil ho podľa správnych ustanovení Civilného sporového a mimosporového poriadku a Dohovoru o právach dieťaťa, starostlivo prihliadal na všetky relevantné skutočnosti, vrátane toho, čo uviedli navrhovatelia v podanom návrhu, v dôsledku čoho je odôvodnenie napadnutého uznesenia presvedčivé a s jeho závermi sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje. Súd prvej inštancie sa dôsledne a vyčerpávajúco vysporiadal s námietkami navrhovateľov uplatnenými v odvolaní, ktoré uviedli už v podanom návrhu a navrhovatelia ani v priebehu odvolacieho konania neuviedli

žiadne relevantné skutočnosti majúce za následok iné rozhodnutie o ich návrhu. Odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že súd prvej inštancie zákonne rozhodol podľa príslušných ustanovení vnútroštátneho poriadku Slovenskej republiky a medzinárodného práva so zreteľom na najlepší záujem maloletého dieťaťa a svoje rozhodnutie dôsledne odôvodnil. Na zdôraznenie správnosti jeho rozhodnutia odvolací súd tiež dodáva, že konajúci súd pri rozhodovaní o podanom návrhu dôsledne posúdil a správne vyhodnotil článok 21 Dohovoru o právach dieťaťa, z pohľadu jeho priamej, resp. nepriamej vykonateľnosti podľa teórie medzinárodného práva, ktorá ustálila právny názor, v zmysle ktorého Dohovor o právach dieťaťa obsahuje vo svojom texte dve skupiny právnych noriem. Prvú skupinu tvoria právne normy priamo vykonateľné a druhú právne normy, ktoré nie sú priamo aplikovateľné, ale majú charakter všeobecných zásad, v dôsledku čoho konajúci súd správne vyhodnotil nesprávnu interpretáciu čl. 21 Dohovoru vyslovenú navrhovateľmi o nutnosti okamžitej realizácie premiestnenia maloletého späť na Slovensko bez zreteľa na pozitívny obsah poadopčných správ. Takúto interpretáciu správne označil za nenáležitú a rozhodne nie určujúcu pre vydanie neodkladného opatrenia, ktorým by sa nariadil návrat maloletého dieťaťa z Malty na Slovensko, čím by sa vytrhlo zo súčasného prostredia, v ktorom sa podľa dosiaľ prezentovaných správ cíti komfortne. K odvolacím námietkam navrhovateľov odvolací súd tiež konštatuje, že samotný charakter konania o neodkladnom opatrení, v ktorom konajúci súd má zákonnú povinnosť rozhodnúť o návrhu v 7 alebo 30 dňovej lehote, neumožňuje ani súdu prvej inštancie, ani odvolaciemu súdu vykonať náležité dokazovanie a riadne zistiť skutočný stav veci tak, ako to bolo už vyššie konštatované, najmä v tak závažnej veci, akým je návrat maloletého dieťaťa na územie Slovenskej republiky, ktoré bolo právoplatne zverené do predosvojiteľskej starostlivosti budúcich osvojiteľov v rámci konania o medzištátnom osvojení. K odvolacej argumentácii navrhovateľov, že podali návrh na zverenie maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti skôr (1. 12. 2016) ako budúci osvojitelia, ktorí podali návrh na osvojenie 6. 10. 2017, odvolací súd dodáva, že vychádzajúc z vyššie popísaného účelu neodkladného opatrenia tieto skutočnosti nie sú zákonnými dôvodmi pre vydanie navrhovaného neodkladného opatrenia.“

S poukazom na právny názor o jednote konania pred súdom prvej inštancie a odvolacím konaním už uvedeným v tejto časti uznesenia ústavný súd preskúmal aj napadnuté uznesenie okresného súdu z 9. novembra 2017 o zamietnutí návrhu sťažovateľov na nariadenie neodkladného opatrenia. Okresný súd poukázal na skutočnosti, ktoré zisťoval pred rozhodnutím o návrhu sťažovateľov. V tejto súvislosti uviedol:

„4. Z pripojených spisov tunajšieho súdu mal súd osvedčené, že rozsudkom tunajšieho súdu sp. zn. 15 P/81/2011-17 zo dňa 06. 07. 2011, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 26. 08. 2011 bola nad mal. [REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ] nariadená ústavná starostlivosť, ktorá sa mala realizovať v Detskom domove [REDAKOVANÉ] a oboch rodičov súd zaviazal prispievať na jeho výživu po 30 % zo súm životného minima na nezaopatrené mal. dieťa mesačne, pričom rodičia boli povinní platiť výživné vždy do 15-tého dňa v mesiaci vopred na účet Detského domova od právoplatnosti uvedeného rozsudku.

5. Rozsudkom tunajšieho súdu sp. zn. 6 P/83/2011-50 zo dňa 29. 01. 2013, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 02. 03. 2013, boli rodičia maloletého [REDAKOVANÉ] pozbavení výkonu ich rodičovských práv a povinností k tomuto dieťaťu a zároveň bolo vyslovené, že sú splnené podmienky osvojiteľnosti maloletého [REDAKOVANÉ].

6. Rozsudkom tunajšieho súdu sp. zn. 13 P/111/2013-15 zo dňa 25. 04. 2013, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 28. 05. 2013, bol do funkcie poručníka pre mal. [REDAKOVANÉ] ustanovený Detský domov [REDAKOVANÉ], ktorý je oprávnený a povinný zabezpečovať výchovu maloletého, zastupovať ho a spravovať jeho majetok v bežných veciach.

7. Uznesením tunajšieho súdu sp. zn. 5 P/234/2016-132 zo dňa 05. 01. 2017, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 05. 01. 2017 bol maloletý [REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ] zverený do predosvojiteľskej starostlivosti manželov, ktorí sú občania Maltskej republiky.

8. Uznesením tunajšieho súdu sp. zn. 16 P/350/2016-134 zo dňa 13. septembra 2017 súd pribral do konania, ako účastníka, Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže.

9. Dňa 06. 10. 2017 bol na tunajšom súde podaný návrh na osvojenie maloletého [REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ], ktoré konanie je vedené pod sp. zn. 5 P/272/2017.

10. *Uznesením tunajšieho súdu sp. zn. 16 P/350/2016-265 zo dňa 23. októbra 2017 súd prerušil konanie o zverení maloletého [REDAKOVANÉ] do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľov...“*

Okresný súd v napadnutom uznesení podrobne uviedol obsah správy o priebehu prvej interakcie maloletého so žiadateľmi o predosvojiteľskú starostlivosť zo stretnutia uskutočneného 14. decembra 2016, poadopčnej správy z 23. januára 2017, poadopčnej správy z 19. apríla 2017 a poadopčnej správy z 19. júla 2017. Následne okresný súd uviedol tieto právne závery:

«36. Navrhovatelia označujú za rozporný s verejným záujmom, pod ktorý spadá aj ochrana ľudských práv a slobôd a práv dieťaťa, stav, kedy malo dôjsť k premiestneniu maloletého necitlivo a urýchlene bez jeho súhlasu po troch dvojhodinových stretnutiach so záujemcami o osvojenie, čo podľa nich vyžaduje okamžitý zásah v podobe nimi vyžadovaného neodkladného opatrenia. Súd však konštatuje, že navrhovatelia tieto svoje tvrdenia ničím nedoložili, a obsah listinných dôkazov tomu vôbec nenasvedčuje.

37. V tejto súvislosti súd poukazuje na to, že zo správ o priebehu interakcii mal. [REDAKOVANÉ] so žiadateľmi o predosvojiteľskú starostlivosť vyplynulo, že maloletý celkove so žiadateľmi absolvoval tri interakcie v dňoch 14. 12. 2016, 15. 12. 2016 a 16. 12. 2016 a následne bol umiestnený do starostlivosti uvedených žiadateľov od 19. 12. 2016, u ktorých počas ich pobytu na Slovensku zotrval niekoľko dní, kedy ešte 29. 12. 2016 bola vykonaná jeho návšteva zamestnancami detského domova v domácnosti žiadateľov, ktorú títo v tom čase mali zriadenú na území Slovenska. Z tohto teda je zrejmé, že tvrdenie navrhovateľov o tom, že k umiestneniu maloletého do starostlivosti žiadateľov o predosvojiteľskú starostlivosť došlo po troch dvojhodinových stretnutiach je hrubo zavádzajúce a v konečnom dôsledku nepravdivé, keďže maloletých v ich spoločnosti a domácnosti trávil čas na Slovensku nepretržite po obdobie minimálne 10 dní od 19. 12. 2016 do 29. 12. 2016, ako to vyplynulo z citovaných správ.

38. Z obsahu týchto správ tiež vyplynulo, že maloletý sa tešil na stretnutia s týmito žiadateľmi, vyžadoval si ich prítomnosť, napr. aj pri svojom popoludňajšom uspávaní, vykonával s nimi spoločenské aktivity a vôbec nepôsobil dojmom, že by ich spoločnosť mu nejakým spôsobom prekážala, prípadne u neho vyvolával úzkosť.

39. Podľa poadpočnej správy zo dňa 23. 01. 2017 si maloletý hneď po príchode do domácnosti žiadateľov v mieste ich terajšieho bydliska dobre zvykol na nové prostredie a prispôbil sa dennej rutine. Žiadatelia o predosvojiteľskú starostlivosť v tom čase nemali pocit, že by museli vyhľadať profesionálnu pomoc, pretože nenastali žiadne problémy. So žiadateľmi o predosvojiteľskú starostlivosť si vybudoval veľmi pozitívny vzťah a v ich prítomnosti sa cítil príjemne, preukazoval im obom náklonnosť a vyhľadával ich pozornosť. V tom čase ich naďalej volal ich menami. Reagoval neutrálne, keď mu bolo spomínané Slovensko. Nepreukázal žiadne konkrétne negatívne, ani pozitívne reakcie. Pri otázke, či by sa chcel vrátiť na Slovensko, euforicky odpovedal, že chce Maltu.

40. Z obsahu takto prezentovanej správy nie je možné vôbec vyvodit' tvrdenia, ktoré vo svojom návrhu prezentujú navrhovatelia a síce o necitlivom, či stresujúcom pôsobení na dieťa a teda ani nie je zrejmé, na základe akých skutočností navrhovatelia dospeli k záveru, že umiestnenie maloletého do starostlivosti žiadateľov o predosvojiteľskú starostlivosť sa realizovalo necitlivo a, žeby maloletý prípadne prejavil nesúhlas byť v starostlivosti samotných žiadateľov o predosvojiteľskú starostlivosť. V správach o priebehu interakcii síce verbalizoval svoj nesúhlas s Maltou, avšak už na mieste samom, podľa obsahu dokonca prvej poadpočnej správy, sa výslovne vyjadril, že chce ostať na Malte.

41. Ani následne poadpočné správy nenasvedčujú tomu, že by dieťa nejako citovo trpelo svojim súčasným pobytom v domácnosti žiadateľov o predosvojiteľskú starostlivosť a že by jeho pobyt na Malte bol v rozpore s jeho želaním, na ktoré tak navrhovatelia poukazujú.

42. Obsah týchto správ nenasvedčuje tomu, že by sa postupovalo proti záujmom tohto maloletého a tým teda proti samotnému verejnému záujmu.

43. Z obsahu týchto správ je zrejmé, že úroveň starostlivosti o dieťa je výborná, dieťa má vytvorené bezpečné a stabilné prostredie, je o neho náležite postarané po duševnej, telesnej, zdravotnej aj citovej stránke.

44. Dokonca z poslednej správy je zrejmé, že išlo k výraznému prehĺbeniu citovej náklonnosti medzi maloletým a žiadateľmi o predosvojiteľskú starostlivosť (týchto už vníma ako rodičov), takže za tejto situácie je zrejmé, že akékoľvek vytrhnutie dieťaťa z uvedeného

prostredia vo forme neodkladného opatrenia by v žiadnom prípade nebolo v záujme tohto maloletého.

45. Podľa navrhovateľov bol maloletý nezákonne umiestnený mimo Slovenskej republiky a aj táto skutočnosť podľa nich je dôvodom preto, aby súd nariadil nimi požadované neodkladné opatrenie.

46. S týmto názorom navrhovateľov sa súd nestotožňuje a ani toto ich prezentované stanovisko nemá za následok to, žeby súd mal ich návrhu na neodkladné opatrenie vyhovieť.

47. Maloletý bol zverený do starostlivosti žiadateľov o predosvojiteľskú starostlivosť na základe uznesenia tunajšieho súdu sp. zn. 5 P/234/2016-132 zo dňa 05. 01. 2017, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 05. 01. 2017. Navrhovatelia vo svojom návrhu citujú čl. 21 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý podľa nich názoru mal byť porušený.

48. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že v teórii medzinárodného práva sa ustálil právny názor, v zmysle ktorého Dohovor o právach dieťaťa obsahuje vo svojom texte dve skupiny právnych noriem. Prvú skupinu tvoria právne normy priamo vykonateľné (directly applicable/self-executing) a druhú skupinu tvoria právne normy, ktoré nie sú priamo aplikovateľné a majú charakter všeobecných zásad.

49. S licenciou pre zjednodušenie možno prijať stanovisko, že právne normy medzinárodnej zmluvy sú priamo vykonateľné, ak zaručujú práva a slobody priamo ich adresátom bez potreby ďalšej transpozície alebo inkorporácie do právneho poriadku zmluvného štátu ďalším normatívnym právnym aktom. Právne normy medzinárodnej zmluvy nie sú priamo vykonateľné, ak tieto priamo alebo implicitne vyžadujú od zmluvného štátu prijatie ďalšej právnej úpravy na úrovni vnútroštátnej legislatívy (v medzinárodných zmluvách najčastejšie uvedené textáciou „zmluvné štáty sa zaväzujú prijať...“ alebo „zmluvné štáty uznávajú a zabezpečia..“ a pod.).

50. Dohovor o právach dieťaťa neobsahuje explicitné ustanovenie, ktoré by dávalo odpoveď na otázku, ktoré články sú priamo vykonateľné a ktoré nie, a preto kritériom na ich odlišenie je povaha, účel, rozsah konkrétneho článku, ako aj textácia článku, ktorá musí byť dostatočne jasná, aby príslušný orgán aplikácie práva bol schopný interpretovať a definovať jeho účinky, t. j. rozhodnúť o priamej vykonateľnosti alebo nevykonateľnosti konkrétneho článku. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý na prvý pohľad evokuje záver o priamej neaplikovateľnosti ani jedného

z článkov Dohovoru o právach dieťaťa: „Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, urobia všetky potrebné zákonodarné, správne a iné opatrenia na vykonávanie práv uznaných týmto Dohovorom. Pokiaľ ide o hospodárske, sociálne a kultúrne práva, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uskutočňujú také opatrenia v maximálnom rozsahu svojich prostriedkov a v prípade potreby aj v rámci medzinárodnej spolupráce.“ Dohovor o právach dieťaťa je však potrebné interpretovať vo vzájomnej súvislosti všetkých jeho článkov a vychádzať z účelu Dohovoru o právach dieťaťa (snaha o uznanie, ochranu a posilnenie práv detí), a pokiaľ niektoré z článkov jednoznačne (zohľadnením už popísaných rozlišujúcich kritérií) obsahujú priamo aplikovateľné subjektívne právo, je potrebné v záujme ochrany slobôd a práv dieťaťa poskytnúť konkrétnemu právu dieťaťa ochranu v príslušnom konaní, v ktorom sa jeho ochrany dotknutý subjekt domáha.

51. Na úrovni doktríny medzinárodného práva, ako aj na úrovni samotnej Organizácie Spojených národov prevládol (dnes už konštantný) právny názor, že medzi články Dohovoru o právach, ktoré upravujú všeobecné zásady/princípy (general principles) a nie sú priamo vykonateľné, ale je potrebné tieto zásady inkorporovať do príslušnej vnútroštátnej legislatívny a aplikačnej praxe, možno zaradiť najmä čl. 2, čl. 3, čl. 6 a čl. 12. Tento záver podporuje i samotný text týchto článkov Dohovoru o právach dieťaťa („štáty sa zaväzujú“, „štáty zabezpečujú“, „dieťaťu sa poskytuje“). Naopak, k priamo vykonateľným právnym normám Dohovoru o právach dieťaťa je možné zaradiť napríklad čl. 7 ods. 1, čl. 10 ods. 2, čl. 13, čl. 16 a pod. (porovnaj uznesenie Ústavného súdu SR z 30. septembra 2014, sp. zn. II. ÚS 596/2014).

52. Z formulácie textu čl. 21 Dohovoru o právach dieťaťa (porovnaj jeho text „Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru a ktoré uznávajú a (alebo) povoľujú systém osvojenia, zabezpečia,“ s textom napr. čl. 12 ods. 1 tohto dohovoru „Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu,“), je zrejmé, že článok 21 uvedeného dohovoru nie je priamo vykonateľný, ale je potrebné zásady v ňom obsiahnuté inkorporovať do príslušnej vnútroštátnej legislatívny a aplikačnej praxe. Inými slovami vyvodzovať záver, že skrz článok 21 dohovoru je nutné realizovať okamžité premiestnenie dieťaťa späť na Slovensko a nebrať pritom v úvahu obsah poadopčných správ, a to ako sa maloletému darí v novom prostredí sa súdu javí ako nenáležité, a rozhodne nie určujúce k tomu, aby o prípadnom

vyňatí dieťaťa z jeho súčasného prostredia, v ktorom sa podľa dosiaľ prezentovaných správ cíti komfortne, rozhodoval inštitútom neodkladného opatrenia.»

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu sp. zn. 8 CoP 366/2017 zo 17. januára 2018 v spojení s uznesením okresného súdu o prerušení konania z 23. októbra 2017 vyplýva, že krajský súd vo svojom uznesení porovnal povahu a právne účinky osvojenia a náhradnej osobnej starostlivosti a uviedol, že náhradná osobná starostlivosť je dočasnou formou starostlivosti o maloleté dieťa, ktorá môže zaniknúť aj zo zákona (napr. dovŕšením plnoletosti maloletého dieťaťa), a takto tento inštitút neposkytuje trvalé riešenie zaradenia dieťaťa do rodinného prostredia. Uviedol, že proces osvojenia začal uznesením okresného súdu o osvojiteľnosti maloletého z 29. januára 2013, ktoré nadobudlo právoplatnosť 2. marca 2013, t. j. proces osvojenia začal pred podaním návrhu sťažovateľov na zverenie maloletého do ich spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti. Okresný súd v uznesení o prerušení konania poukázal na to, že súd je viazaný rozhodnutím o osobnom stave [§ 193 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“)], pričom rozhodnutie o osobnom stave je záväzné pre každého [§ 43 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „CMP“)]. Ústavný súd uvedené právne závery krajského súdu v spojení s okresným súdom nepovažuje za arbitrárne, nie sú zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne udržateľné.

Pokiaľ ide o rozhodovanie konajúcich súdov o návrhu sťažovateľov na nariadenie neodkladného opatrenia, krajský súd v napadnutom uznesení sp. zn. 8 CoP 367/2017 zo 17. januára 2018 poukázal na povahu konania o neodkladnom opatrení, v ktorom sa v zásade nevykonáva dokazovanie s tým, že je potrebné osvedčiť rozhodujúce skutočnosti relevantné pre rozhodnutie o neodkladnom opatrení. Vychádzajúc z uvedeného, krajský súd dospel k záveru, že sťažovatelia neosvedčili také skutočnosti, ktoré by viedli k potrebe nariadiť nimi navrhnuté neodkladné opatrenie. Zo skutočností uvádzaných sťažovateľmi nezistil naliehavú potrebu predbežnej úpravy pomerov a ani nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy maloletému. Okresný súd v uznesení o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia z 9. novembra 2017 poukázal na proces osvojenia maloletého

s tým, že uznesením z 5. januára 2017 bol maloletý zverený do predosvojiteľskej starostlivosti a 6. októbra 2017 bol podaný návrh na osvojenie maloletého. Z uznesenia okresného súdu je zrejmé, že tento vykonal šetrenie, ktorým zisťoval, či tvrdenia sťažovateľov o necitlivom premiestnení maloletého na Maltu bez jeho súhlasu a len po troch stretnutiach sa javia ako pravdivé. Zisťoval takto obsah správ v procese osvojenia maloletého a poukázal na to, že maloletý sa stretol so žiadateľmi o predosvojiteľskú starostlivosť 14. decembra 2016, 15. decembra 2016 a 16. decembra 2016 a bol v ich starostlivosti nepretržite od 19. decembra 2016 do 29. decembra 2016. Obsah správ skúmal aj s ohľadom na vyjadrenia a reakcie maloletého, na základe ktorých ustálil, že z nich nemožno odvodit' stresujúce alebo necitlivé pôsobenie na maloletého. Vysporiadal sa aj s námietkou sťažovateľov o aplikácii čl. 21 Dohovoru o právach dieťaťa s odkazom na právny názor ústavného súdu v uznesení sp. zn. II. ÚS 596/2014 z 30. septembra 2014. Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že právne závery krajského súdu v spojení s okresným súdom nie sú arbitrárne ani zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne akceptovateľné.

Nad rámec veci ústavný súd dodáva, že konania vo veciach osvojenia podľa § 135 a nasl. CMP v sebe zahŕňajú procesné inštitúty, ktoré smerujú k zisťovaniu názoru maloletého na samotné osvojenie (napr. § 146 ods. 1 CMP), k zisťovaniu najlepšieho záujmu maloletého (napr. § 139 CMP, § 142 CMP, § 147 ods. 1 a 2 CMP). Z tohto pohľadu všeobecný súd v konaní o zverení maloletého do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti nemôže priamo preskúmavať priebeh osvojenia maloletého, ktorý má byť zároveň zverený do náhradnej osobnej starostlivosti. V uvedenej procesnej situácii je v zásade jediným riešením, aby všeobecný súd rozhodujúci o náhradnej osobnej starostlivosti vyčkal na výsledok konaní vo veciach osvojenia, rešpektujúc tak prioritu osvojenia pred náhradnou osobnou starostlivosťou.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej konštatoval, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami krajského súdu zo 17. januára 2018 v spojení s uzneseniami okresného súdu z 23. októbra 2017 a 9. novembra 2017 a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom krajského súdu v spojení s právnym názorom okresného súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov krajským súdom ako odvolacím súdom v spojení s okresným súdom ako súdom prvej inštancie takéto nedostatky nevykazuje.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2018